

Deel 1

VAN NUL TOT NU

door Thom Roep en Co Loerakker

De vaderlandse geschiedenis tot 1648

BIG BALLOON PUBLISHERS

Ik kwam in groep zes... met taal en rekenen was ik best bij, maar met geschiedenis niet, want dat kreeg ik voor 't eerst...

Niemand vindt het leuk om uitgelachen te worden en op weg naar huis had ik nog steeds goed de pee in... En toen kwam ik hem tegen. Was dat toeval of niet?

hahaha... ho... hum... Floris de Vijfde dood? Ik wist niet eens dat ie ziek was!

Het spijt me, meneer! Ik lette niet goed op... Is uw bril nog heel? Jajaja... gelukkig wel! Alles is in orde! Oef, is me dat schrikken, zeg!

Ik zaakte met hem aan de praat en zo kwamen we al gauw op die vervelende geschiedenislessen...

Meneer de Tijd (want zo heette hij) zei dat hij alles van geschiedenis wist. Hij nodigde mij uit om bij hem thuis langs te komen. Mijn opa vond het goed en dus belde ik op woensdagmiddag aan op de Zandlopersgracht...

Ha die Ankie! Leuk dat je er bent, zeg! Nee, niks geen ge-meneer... ik heet Methusalem!

Zo, kom maar mee... ik woon tweehoog...

Maar zachtjes hoor! M'n buurman slaapt. Hij had nachtdienst.

En toen kwam ik in de wonderlijkste kamer die ik ooit gezien had! Het leek wel een museum...

Jaja, allemaal in de loop der tijd verzameld. Probeer maar ergens een stoel te vinden, dan zet ik even een bakkie thee!

En even later...

Wel, het gaat dus niet zo goed met de geschiedenisles, hè? Je zei dat je niet goed snapte wat geschiedenis eigenlijk was? Nou, da's heel simpel... geschiedenis is wat er vroeger gebeurd is!

Even een voorbeeldje... jū bent nu negen jaar...

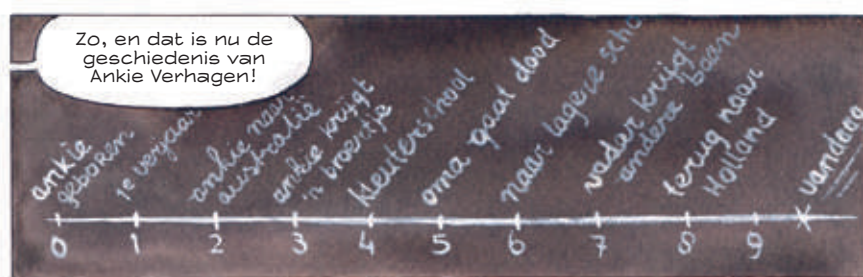
Alsjeblieft! Jouw negen jaren op een rijtje. Bij nul ben je geboren, toen je jarig werd, werd je één. Toen twee, daarna drie, vier, vijf, zes, zeven, acht en negen...

En over een maand word ik tien!

Ja, maar dat is nog toekomst en wij gaan 't over je verleden hebben... Over je geschiedenis. Wat weet je nog van toen je twee was?

Methusalem vroeg zo maar door en na een tijdje stond er dit op zijn schoolbord...

(Maak van je eigen leven ook maar eens zo 'n tijdbalk. Probeer je zoveel mogelijk te herinneren en vraag wat je niet meer weet maar aan je vader of moeder.)

Niks, maar mama vertelde later dat we naar het buitenland gingen toen ik twee was.

Net als jū heeft iedereen een geschiedenis, Ankie. Alle mensen, alle dieren en alle dingen. Ook dit drassige landje Nederland. Alleen verdeelt men die geschiedenis in eeuwen in plaats van jaren... da's gemakkelijker!

En een eeuw is honderd jaar!

Precies! We leven nu in de éénentwintigste eeuw. De éénentwintigste eeuw na Christus om precies te zijn. Omdat de meeste mensen in ons land christenen waren, begon men pas te tellen toen die Christus geboren werd. Maar voor die tijd bestond de wereld ook allang, hoor!

De tijd voor het jaar nul noemen we gewoon "zoveel jaar voor Christus" snappie?

Maar drink je koppie maar 'ns leeg, dan zal ik je 'ns wat vertellen over de allereerste bewoners van ons landje...

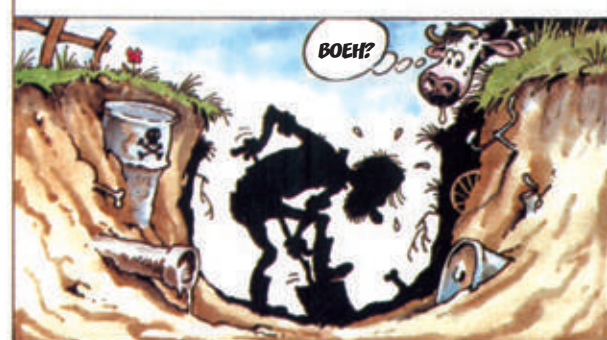
...Eigenlijk weten we niet veel van ze af. Ze konden niet lezen of schrijven en dus geen berichten voor ons achterlaten. Alleen voorwerpen...

Acht, laat toch liggen. Hij was toch al bot!

Maak morgen maar een nieuwe!

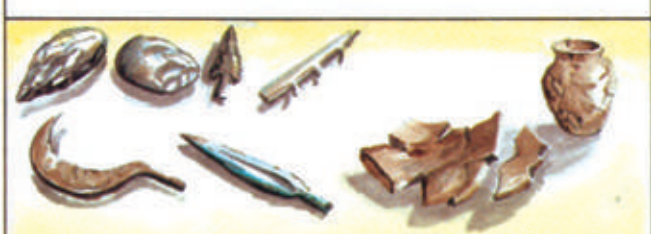
Verdraaid! Mijn bijl vergeten!

Door die voorwerpen komen we tenminste een beetje over ze te weten. Archeologen, dat zijn oudheidkundigen, zoeken in de grond om dingen op te graven...

BOEH?

Die voorwerpen zijn meestal stenen vuistbijlen, schrapers, pijlpunten, scherven aardewerk, resten van nederzettingen...

Eerst gebruikte men haast alleen steen, tot zo 'n 1600 jaar voor Christus. Daarna leerde men hier via de ruilhandel het brons kennen en omstreeks 600 voor Christus kwam het ijzer in gebruik...

De eerste mensen uit de steentijd zwierven rond en leefden voornamelijk van de jacht... mammoeten, neushoorns en rendieren stonden er o.a. op het menu!

TAGADAGATAGADAGA

...Onnodig te zeggen dat het nogal een gevaarlijk en een ondankbaar bestaan was... Je wist nooit of er wel genoeg te eten was.

Later leerden ze hoe ze planten konden kweken en dieren konden temmen. Ze gingen meer op vaste plaatsen wonen en leefden daar van landbouw en veeteelt...

Het waren zulke mensen die ongeveer 2000 jaar voor Chr. de hunebedden in Drenthe bouwden. Daarvoor gebruikten ze enorme zwerfkeien uit de ijstijd...

Kijk hier. Een hoop stenen op elkaar. Men begraf er de doden onder en uit eerbied kregen die allemaal dingen mee als wapens, gereedschappen en sieraden...

En hoewel sommigen denken dat het ging zoals in de strips, weten we nu dat ze die zware stenen stapelden met behulp van boomstammen en hellingen van aarde.

Ietsje later, omstreeks het begin van de ijzertijd, begon men de doden te verbranden...

...en de as bewaarde men in een stenen pot, een zogenaamde urn.

Eerst sjuw je je een breuk aan die rotsblokken en nu kunnen we weer aan de gang met boomstammen... en dat alles om de ouwe Bernulf te verbranden.

Ja, waarom begraven we hem eigenlijk niet gewoon?

Hé Methusalem, is dit soms zo'n urn? Verhip, er zit zelfs nog as is!

Hahaha! Omdat ik er m'n pyp weleens in uitklop!

Goh, wat goed zeg! Dat ze zoveel eeuwen geleden al van die mooie dingen konden maken!

Tja, hoewel niemand iets opschreef, weten we best veel van de prehistorie, de voorgeschiedenis zonder schrift.

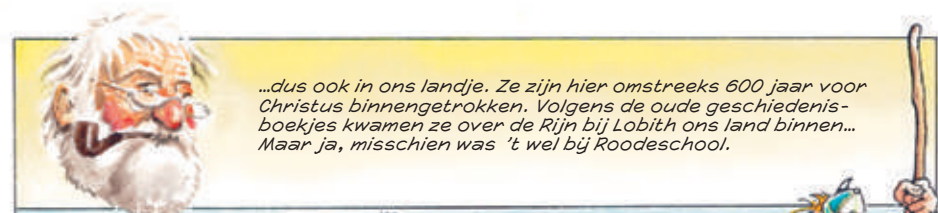
Zo 'n 50 jaar voor Chr. kwamen hier de Romeinen die konden schrijven. Sindsdien weten we nog meer...

...Over de Germanen, bijvoorbeeld, waar ik je volgende week wat over ga vertellen als je zin hebt.

Nou, dat leek me wel leuk. Je rond die Methusalem wel 'n aardige snuiter en geschiedenis is interessanter dan ik dacht.

Zo Ankie, dan zal ik je dit keer iets over de Germanen vertellen. Die leefden vroeger in het noordelijk deel van Europa...

...dus ook in ons landje. Ze zijn hier omstreeks 600 jaar voor Christus binnengekomen. Volgens de oude geschiedenisboekjes kwamen ze over de Rijn bij Lobith ons land binnen... Maar ja, misschien was 't wel bij Roodeschool.

De Germanen waren verdeeld in stammen. De Friezen, Tubanten, Bataven en Kaninefaten waren de belangrijkste. Ze leefden allemaal van landbouw, veeteelt en visserij.

Ons landje zag er in die tijd heel anders uit dan nu, hoor! Het was bedekt met...

bossen...

heidevelden...

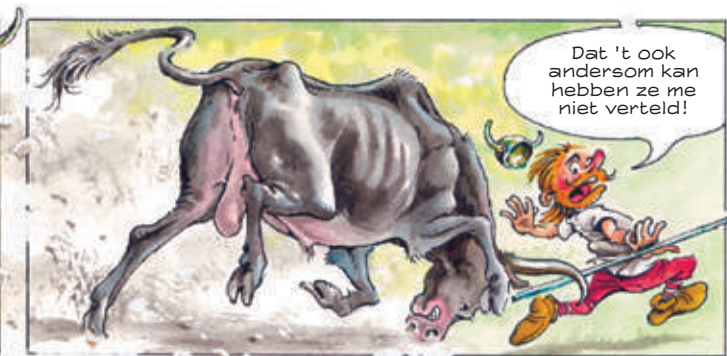

en moerassen!

Er leefden toen dieren die nu al lang niet meer in onze streken voorkomen, zoals wolven, woeste beren, elanden...

...en wilde runderen die we oerossen noemen. De Germanen maakten er vanwege de huiden en het vlees voortdurend jacht op...

Dat 't ook andersom kan hebben ze me niet verteld!

Omdat er toen nog geen dijken bestonden, overstroomden er vaak grote delen van ons land. De Friezen in het noorden bouwden hun huizen daarom vaak op terpen. Dat zijn zelfgemaakte heuvels... Elders langs de kust en de grote rivieren waren ook zulke terpen te vinden...

Elke keer die vloed!

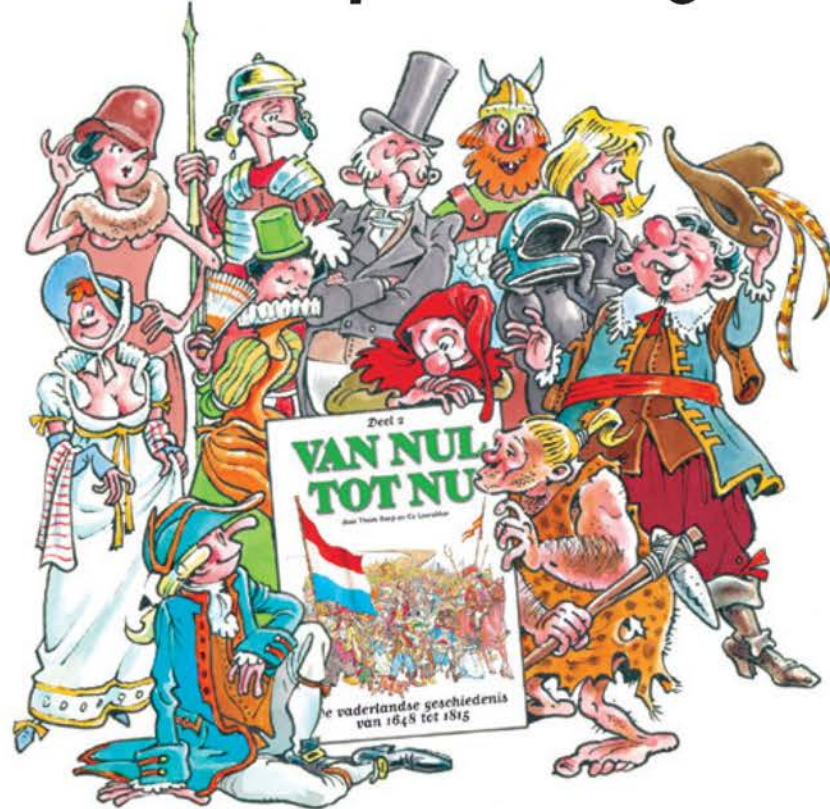
Enkele van die oude terpen bestaan nog steeds en zijn in het noorden van de provincies Friesland en Groningen te zien.

Deel 2

VAN NUL TOT NU

door Thom Roep en Co Loerakker

De vaderlandse geschiedenis van 1648 tot 1815

BIG BALLOON PUBLISHERS

De Amsterdamse kooplieden dreven handel op Engeland, Frankrijk, Duitsland, de Oostzeelanden, Italië en Egypte, maar vooral op Portugal, waar in de havenstad Lissabon de specerijen werden gehaald...

De Portugezen kenden immers al sinds 1498 de zeeweg naar Indië en hielden die geheim zodat iedereen Indische waren bij hen moest kopen. Dat werd wat duur en bovendien gevaarlijk, want in 1580 werd Portugal door de Spanjaarden veroverd en dus zat er maar één ding op...

Heren, we moeten zelf de weg naar Indië zoeken!
 Bravo! Zoekt en gij zult vinden!
 Huh? Watte? Wij?
 De weg? Weg? Welke weg is er dan weg?

Die weg was gauw genoeg gevonden. Hij liep helemaal om de zuidpunt van Afrika, maar wat was ie gevaarlijk! Langs zeeroversneden, langs Spanje waarmee men in oorlog was... de ene keer storm, de andere keer windstille...

ALARM! Zeerovers vlak achter ons! Vlucg vooruit!
 MOET JE DIE LUCHT ZIEN! DAT WORDT EEN ZWARE STORM!
 TERUG! TERUG! Spanjaarden vlak vóór ons!
 Niks vooruit, niks terug! Er staat geen zuchtje wind!
 Was ik maar bij moeder thuis gebleven!

De tocht was niet alleen gevaarlijk, hij duurde ook heel lang. Soms was men wel anderhalf jaar onderweg en daarna moest je natuurlijk ook nog eens terug! Het was lang niet altijd mogelijk om onderweg ergens vers drinkwater in te slaan...

...Laat staan vers voedsel. En blikgroenten en diepvriesmaaltijden bestonden toen nog niet...

Onderweg stierven er velen doordat men op medisch gebied nog zo weinig wist.

De jongens die een tocht naar het verre oosten waagden, waren lang geen lieverdes. Vaak waren het boeven en probeerden ze door matroos te worden hun straf te ontlopen...

Het spreekt vanzelf dat de kapitein op strenge wijze de orde moest handhaven en dus...

Aan boord waren de lijfstraffen niet mis, daarvoor zorgden de bootsman en... "de kat met negen staarten."

En als de bemanning dan nog niet koest hield, waren er nog wel zwaardere straffen... kielhalen bijvoorbeeld, waarbij de gestrafte onder het schip door getrokken werd...

Mag ik hem hebben? Eindelijk iets om echte soep van te maken!
 Dat zoiets nog wel eens mis ging... Ach, een matrozenleven was toen niet veel waard...

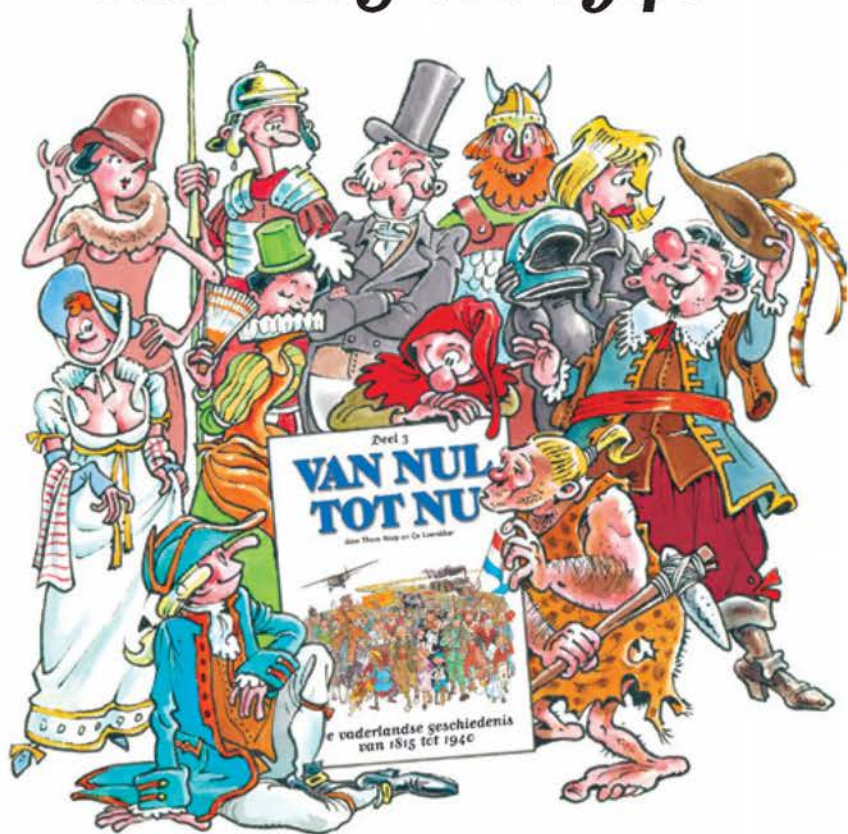

Deel 3

VAN NUL TOT NU

door Thom Roep en Co Loerakker

De vaderlandse geschiedenis
van 1815 tot 1940

**BIG BALLOON
PUBLISHERS**

...van één van de eerste stoommachines! In 1769 uitgevonden door James Watt, een Engelsman!

Al gauw kwam de stoommachine in gebruik. In de industrie was alles eeuwenlang met de hand gedaan, nu kon opeens een hoop machinaal.

En dus was er voor veel arbeiders geen werk meer en konden ze ophoepelen! Nou, leuk!

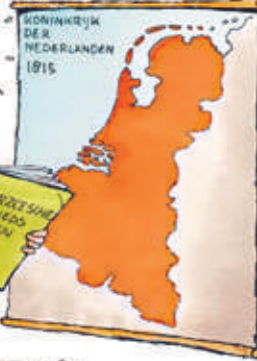

Ha, precies de gedachte die bij die periode hoort. Maar de vooruitgang is vaak niet tegen te houden en koning Willem I begreep dat maar al te goed.

Weet je het nog? Tijdens het Wener Congres werd besloten dat Willem I koning zou worden van Nederland, België en Luxemburg. Bovendien kreeg ons land alle koloniën (op Kaap de Goede Hoop na) terug van Engeland.

Ik ken mijn recht, ik ken mijn plicht... maar ik krijg het wel erg druk!

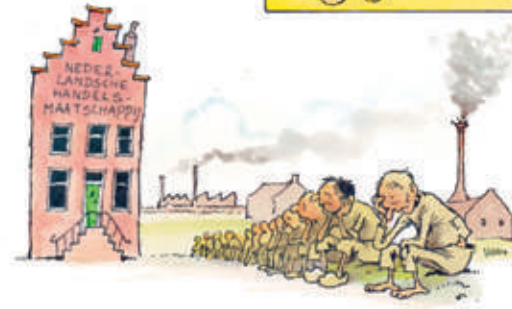
Tijdens de Franse bezetting waren handel en industrie vanwege het continentale stelsel bijna volledig lam gelegd. Willem I besloot deze weer te doen opleven... Hij richtte in 1814 de Nederlandse Bank op, om geld te lenen aan mensen die een eigen industriebedrijfje wilden opzetten.

WEG MET DIE JAN SAGIE-GEEST! AANPAKKEN EN DE SCHOULDERS ERONDER! AAN DE SLAG!

Huh?

Hoeveel had u gehad willen hebben?

Willem wilde een eind maken aan alle armoede. In de Zuidelijke Nederlanden waren al een heleboel fabrieken die vooral textielproducten leverden. Noord-Nederland moest deze producten voortaan verkopen en vervoeren. De koning richtte daarom de Nederlandse Handelmaatschappij op...

Wat een actieve baas, zeg!

Nou, reken maar! En hij deed nog veel meer!

Voor goed vervoer waren degelijke schepen nodig. Al gauw gingen de scheepswerven en timmerwerkplaatsen weer aan de slag.

Watte? Ik hoor niets. Horen en zien vergaat je hier!

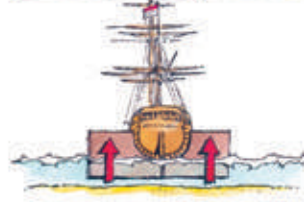
We verhuizen naar de Zaan en genieten van 'n rustige oude dag, zei je?

KLOP KLOP ZAAG

En om industrie- en handelssteden een betere aan- en afvoerroute te geven, liet de koning kanalen graven; o.a. het Voornsekanaal bij Rotterdam en de Zuid-Willemsvaart om verbinding te krijgen met Luik. Gent met zijn katoen- en linnenfabrieken werd via het water met Terneuzen verbonden.

VERHARDE WEGEN
NIEUWE KANALEN

De zware diepliggende handelsschepen moesten via de gevaarlijke ondiepe Waddenzee, de Zuiderzee en langs het eilandje Pampus, waar ze in een soort drijvende dokken over de ondiepten getild werden, naar Amsterdam. Deze drijvende dokken heten "scheepskamelen". Hierdoor ging veel tijd verloren.

In 1819 werd een snellere oplossing gevonden. Er werd een begin gemaakt met het graven van het Noord-Hollands Kanaal. In 1824 was het klaar.

Maar waarom niet gewoon zo, heren! Horizontaal!

Dat durven we niet aan, hoogte!

De kracht van de zee is te groot!

Onmogelijk!

Dat het wel mogelijk was, zou pas jaren later in 1876 blijken toen het Noordzeekanaal gegraven werd en de sluisen van IJmuiden voor de rust zorgden.

Ook wilde Willem dat de steden over het land goed met elkaar in verbinding stonden. Veel wegen werden daarom aangelegd of verhard.

Schiet een beetje op, ja?

Rustig aan, man! Is er soms brand?

Willem zorgde er ook voor dat er treinverkeer in ons land mogelijk werd. Sinds 1825 reden er treinen in Engeland en...

HÉ! KIJK! HIJ DOET HET!
Leuk, hè?

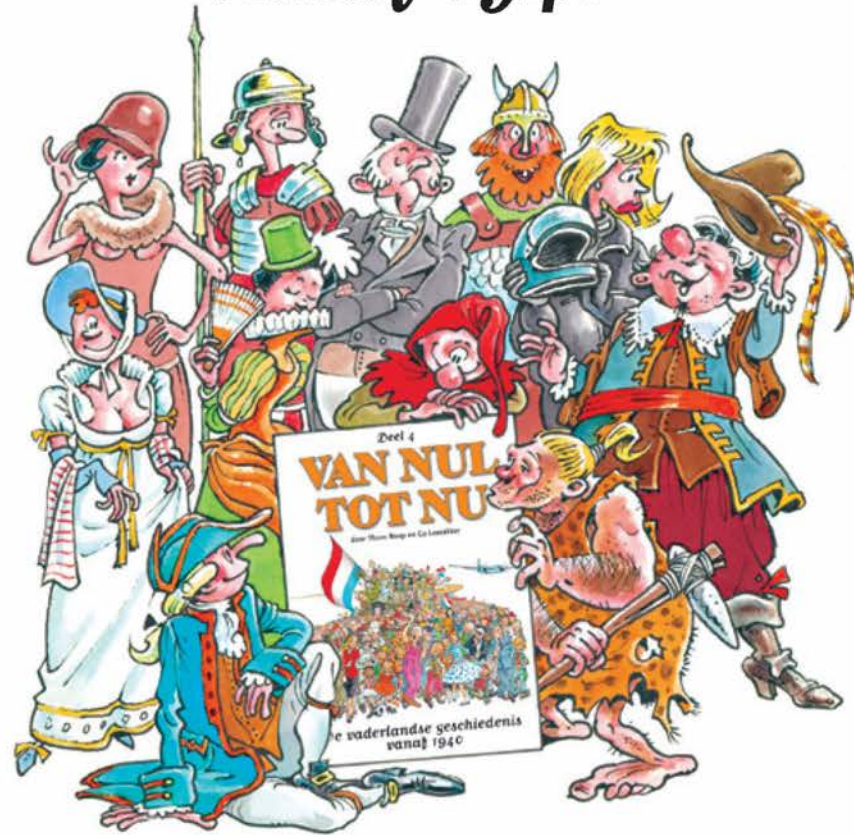
TUUT!

Deel 4

VAN NUL TOT NU

door Thom Roep en Co Loerakker

De vaderlandse geschiedenis vanaf 1940

BIG BALLOON PUBLISHERS

Anne Frank woonde met haar vader, moeder en zusje en vier andere joodse mensen jarenlang boven een kantoor. Stiekem... Ondergedoken om uit de handen van de Duitse bezetters te blijven. Van die angstige jaren hield zij een dagboek bij...

Uiteindelijk werden ze toch door de Duitsers ontdekt en weggevoerd. Alleen Annes vader heeft de oorlog overleefd. Haar dagboek is later als boek verschenen dat in vele talen werd gepubliceerd...

Ach, dachten de meeste Nederlanders, misschien valt het allemaal wel mee. De "moffen" zoals men de Duitsers noemde, waren niet populair, maar ze hadden nu eenmaal gewonnen. Afwachten dus maar...

Jantje, kom hier! Moet je soms ook verzuipen?

Maar dat al die fraaie beloften van Seyss-Inquart niets voorstelden, bleek al gauw. In 1941 werden alle politieke partijen verboden. Alleen de NSB bleef bestaan...

We zijn nu de grootste partij van Nederland. We hebben meer leden dan alle andere!

WELKE andere? Gni gni?

De kranten kwamen voortaan onder censuur. Ze mochten alleen nog maar schrijven wat de Duitsers goedkeurden...

Al gauw kwamen er illegale krantjes die wel de waarheid schreven. Krantjes die stiekem verschenen en bezorgd werden. Sommige bestaan nu nog!

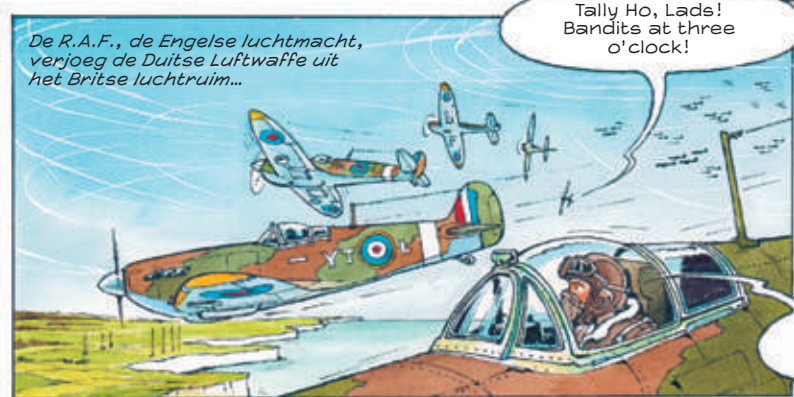
De censuur gold ook voor de radio-omroep. Alleen "goedgekeurde" programma's mochten worden uitgezonden. Toen de Nederlanders steeds meer naar de Oranjezender vanuit Londen gingen luisteren, moest iedereen zijn radiotoestel inleveren.

Hier spreekt minister-president Gerbrandy via Radio Oranje. U moet de groeten hebben van de koningin die...

Van Londen, de hoofdstad van Engeland, waar de Nederlandse regering verbleef, moesten de Duitsers toch al niets hebben, want ze leden daar hun eerste nederlaag...

Enkelen verstopten hun toestel en luisterden stiekem toch...

De R.A.F., de Engelse luchtmacht, verjoeg de Duitse Luftwaffe uit het Britse luchtruim...

Tally Ho, Lads! Bandits at three o'clock!

... en Hitler kon de verovering van Engeland toen wel vergeten!

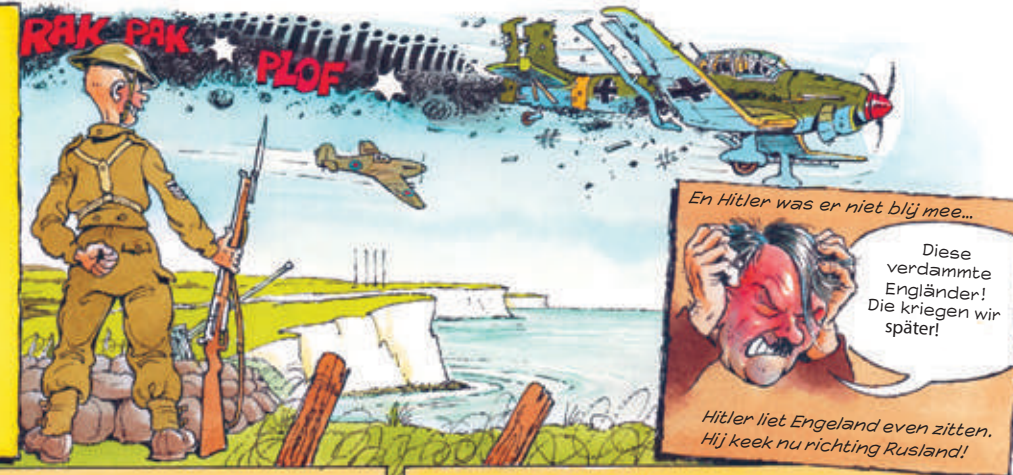
Mijn gazon! It's shocking!

Good hunting, skipper!

"Nog nooit in de geschiedenis", zei Winston Churchill, "hadden zoveel mensen zoveel te danken gehad aan zo weinigen." De R.A.F.-piloten hadden Engeland gered! "Bloed, zweet en tranen" had Churchill zijn volk voorspeld.

Deze overwinning gaf echter weer hoop...

En Hitler was er niet blij mee... Deze verdampte Engländer! Die kriegten wir später! Hitler liet Engeland even zitten. Hij keek nu richting Rusland!

Maar terug naar ons eigen land. Daar kregen we intussen door dat de Duitsers helemaal niet zo aardig waren. Dieven en rovers waren het. Al gauw werden diverse artikelen schaars en voerde men weer distributie in...

De Duitsers hadden een machtig en wreed politieapparaat. Hun Gestapo (geheime staatspolitie) trad hardhandig op. Maar al spoedig stak het eerste voorzichtige verzet de kop op. Dat Nederland werd leeggeroofd vond men maar niets...

Zeur nicht! In de Heimat hebben we toch ook wat nodig!

Kijk, hier moet jij het maar mee doen!

Du, kleiner! Wo ist der Bahnhof?

Het station? Dáár, meneer!

Verzet bieden kon alleen illegaal. Bekeemt tegen de (Duitse) wet... dus stiekem!

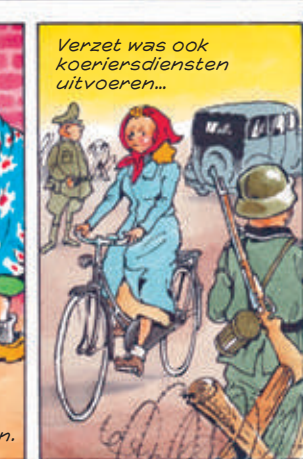
Het verzet probeerde de bezetters zoveel mogelijk te dwarsbomen. Dat kon op veel manieren. Door bijvoorbeeld thuis naar Radio Oranje te luisteren, door illegale krantjes te drukken of te verspreiden, door mee te doen aan een staking... Het lijkt simpel, maar het was heel gevaarlijk!

Verzet was ook onderduikers helpen. Mensen die zich verstopten omdat er op ze geloerd werd...

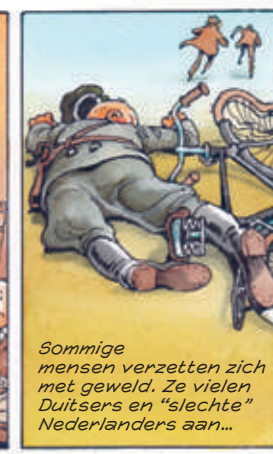
Sommige onderduikers leefden jaren in eenzaamheid. Afhankelijk van anderen.

Verzet was ook koeriersdiensten uitvoeren...

... en gewapende overvallen plegen op bijvoorbeeld distributiekantoren. Om de onderduikers eten te geven had men immers extra bonnen nodig...

Sommige mensen verzetten zich met geweld. Ze vielen Duitsers en "slechte" Nederlanders aan...

De haat tegen de bezetters in ons land nam vooral toe toen ook hier joden werden vervolgd. Het begon met pesterijen, maar al gauw werd het leven hen totaal onmogelijk gemaakt...

Joden die een baan hadden, moesten van de Duitsers worden ontslagen. Ze mochten parken, musea, theaters en sommige winkels niet meer in en ze werden verplicht een grote gele davidster op hun kleding te dragen, zodat ze meteen herkend konden worden...

Twintig jaar heb ik hier lesgegeven en nu...
 Toe, sta nu even stil, joh!
 Waarom moet dat, mam?

Al spoedig verdwenen er hele joodse gezinnen. De waarheid was zo afschuwelijk, dat niemand wilde geloven wat er gebeurde. Daarom lieten veel joden zich zonder tegenstand meevoeren...

Ze werden naar concentratiekampen in Duitsland of Polen gestuurd waar de meesten van hen omkwamen of vermoord werden!

V-vermoord?
 Precies! En zo is het ook Anne Frank vergaan! Van de 110.000 joden die in Nederland opgepakt en op transport werden gesteld, kwamen er na de oorlog slechts 5.000 terug!

Natuurlijk waren er ook dapperen die geprobeerd hebben om iets tegen deze misdaden te ondernemen. Meestal door middel van stakingen om de Duitsers dwars te zetten. De Februaristaking van 1941 is hier een voorbeeld van. Veel arbeiders legden toen het werk neer uit protest tegen de Duitse houding ten opzichte van de joden. Helaas hielp het niet veel. De Duitse overmacht was te groot...

Ja, Ankie! De jaren 1940-1945 zijn de zwartste bladzijden in onze geschiedenis. We mogen die gebeurtenissen nooit meer vergeten!
 Hoe wisten de Duitsers eigenlijk precies wie wel of niet joods was?

Hier gibt es noch einer! Cohen... gehe schnell nach seinem Haus!
 Wij Nederlanders waren altijd al een keurig volkje, dus hadden we alle gegevens netjes in de archieven van onze bevolkingsregisters opgeslagen...

Enkele verzetsgroepen verbrandden alle gegevens. De Duitsers deelden toen persoonsbewijzen uit met gegevens en 'n vingerafdruk. Kijk, 't mijne...

Natuurlijk zat lang niet iedereen in het verzet. Niet iedereen was zo dapper. Er waren ook collaborateurs. Dat waren mensen die met de Duitsers meewerkten. Denk maar aan de NSB'ers...

De NSB was een samenraapsel van mislukkelingen, ontevreden burgermannetjes, racisten en profiteurs... Zelfs de Duitsers keken op ze neer, hoewel ze dit clubje wel konden gebruiken...

"Echte landverraders", werden ze genoemd. Daarnaast waren er natuurlijk ook mensen die meewerkten omdat ze gewend waren om te gehoorzamen of bang waren voor hun eigen hachje...

En er was uiteraard ook nog een grote groep Nederlanders die helemaal niets deed. Die mensen waren tegen de "Moffen", maar wachtten rustig af... Ze vonden dat ze het zo al moeilijk genoeg hadden en hielden zich rustig om zo min mogelijk op te vallen...

Is dat alles? Bwèh!
 Kop dicht, jû! Je moeder doet haar best!

Maar niet alleen de Nederlanders hadden het moeilijk, hoor! De oorlog had zich over de hele wereld uitgebreid. Duitsland, Italië en Japan waren dikke maatjes geworden die in alle werelddelen onrust veroorzaakten en ellende brachten...

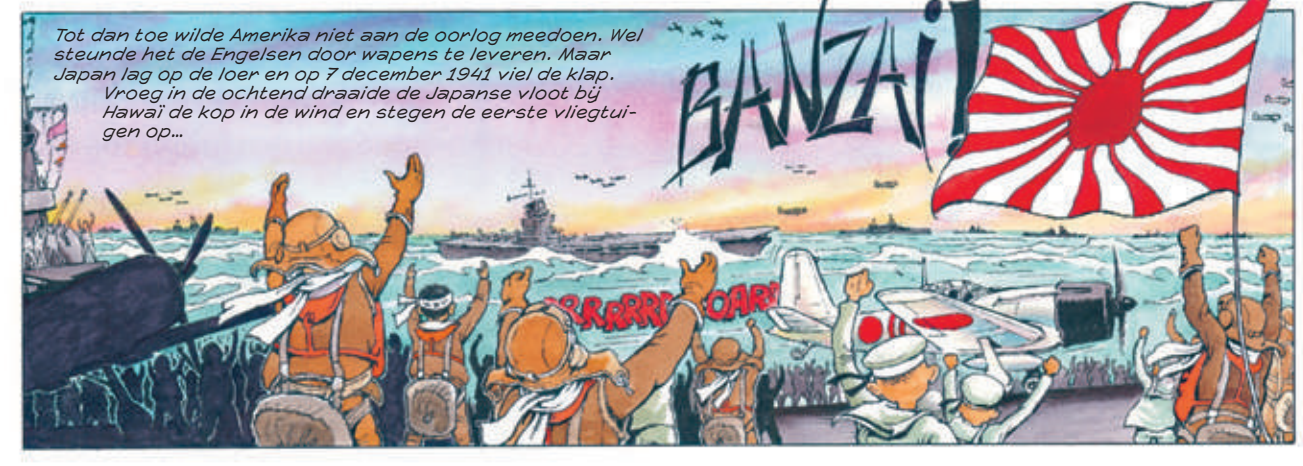
In 1941 verklaarde Hitler de oorlog aan Rusland, waar hij eerst mee samenwerkte om Polen te veroveren!

Over een duizend kilometer breed front ging "Operatie Barbarossa" van start...

Deze klap kwam hard aan, want Stalin (de dictator van Rusland) geloofde niet in een Duitse aanval. Bovendien had hij veel van zijn eigen officieren laten ombrengen omdat hij bang was dat ze hem niet zouden gehoorzamen. Al snel rukten de Duitsers tot aan Moskou op...

Tot dan toe wilde Amerika niet aan de oorlog meedoen. Wel steunde het de Engelsen door wapens te leveren. Maar Japan lag op de loer en op 7 december 1941 viel de klap. Vroeg in de ochtend draaide de Japanse vloot bij Hawaï de kop in de wind en stegen de eerste vliegtuigen op...